

Enragischà en las regiuns – cun vast orizzont

Novaziuns sin rucca tar il Radio e la Televisiun Rumantscha

■ (mc) «Enragischà en las regiuns – cun vast orizzont – en servetsch da la Svizra Rumantscha». Quai è il nov messadi da RTR che remplazza il slogan «Tgi che sa rumantsch sa dapli». Radio Rumantsch è sin buna via da realisar in program da 24 uras e vegn ad applitgar il rumantsch grischun sco lingua legida cunzunt en las novitads.

Ier han il directur da RTR Bernard Cathomas ed il schef dal Radio Rumantsch Erwin Ardüser preschentà las novaziuns previdas a las medias. Tschintg onns suenter il slogan «Tgi che sa rumantsch sa dapli» lantscha Radio e Televisiun Rumantscha RTR ina nova campagna da publicitad. Il messadi vegn preschentà questa giada en furma illustrada, e betg pli sco slogan. Placats mussan cuntradas dal territori rumantsch cun vast orizzont sur las muntognas en l'univers. Gronds autpledaders, vairs megafons, derasan la «Chara lingua» en las cuntradas dal territori rumantsch. «Quests maletgs fan ressortir che RTR ha sias ragischs en las regiuns, resta dentant avert per quai che succeda en il mund pli grond ed interessà per quai ch'è nov ed ester», di Bernard Cathomas. Las cuntradas enconuschantas e la chanzun naziunala «Chara lingua» stgaffesch an identificaziun, ils megafons cotschents en la cuntrada prest idillica irriteschan e provotgeschan sapientivamain. L'inscripziun «Dapli per vus» reprenha l'idea centrala da «Tgi che sa rumantsch sa dapli». Tenor Bernard Cathomas duain ils programs da RTR far punts tranter las regiuns rumantschas, tar ils vischins grischuns d'auter linguatg, en Svizra ed er en il mund. «Tgi che na persequitescha betg l'offerta da RTR sin Radio Rumantsch u en la Televisiun Rumantscha u sin internet sut l'adressa www.rtr.ch nè betg infurmà cumplessivamain da quai che succeda en il Grischun. La campagna è vegnida ispirada da Esther Bigliel e realisada dall'interpresa Trimarca ed ha custà strusch 100 000 francs.

RTR nossa vusch

Sin ils placats cun differentas cuntradas rumantschas en in fons (noss exempel mussa Sumvitg) dattan trais megafons cotschents en egl. Els marcheschan RTR sco interpresa da medias che derasa sia vusch sur radio, televisiun ed internet en mintga chasa e sur las muntognas en

munds lontans. La «Chara lingua» cun tut sias implicaziuns emoziunalas, esprimidas en l'enconuschant chanzun da Robert Cantieni, stat per il «rumantsch» en il slogan da fin uss. «Il linguatg è la legitimaziun per RTR», puntuescha Bernard Cathomas. Pensum principal dad RTR restia dentant la lavur schurnalistica. Tgi che derasia ses messadis cun uschè gronds megafons stoppia preparar bain ses cuntegns, è Cathomas cunscient. E tgi che fetschia reclama cun la «chara lingua» stoppia tgirar quella cun duvrar ella a moda correcta e creativa. La nova campagna obligheschia RTR sco chasa da medias e sco promotura dal linguatg, puntescha Cathomas.

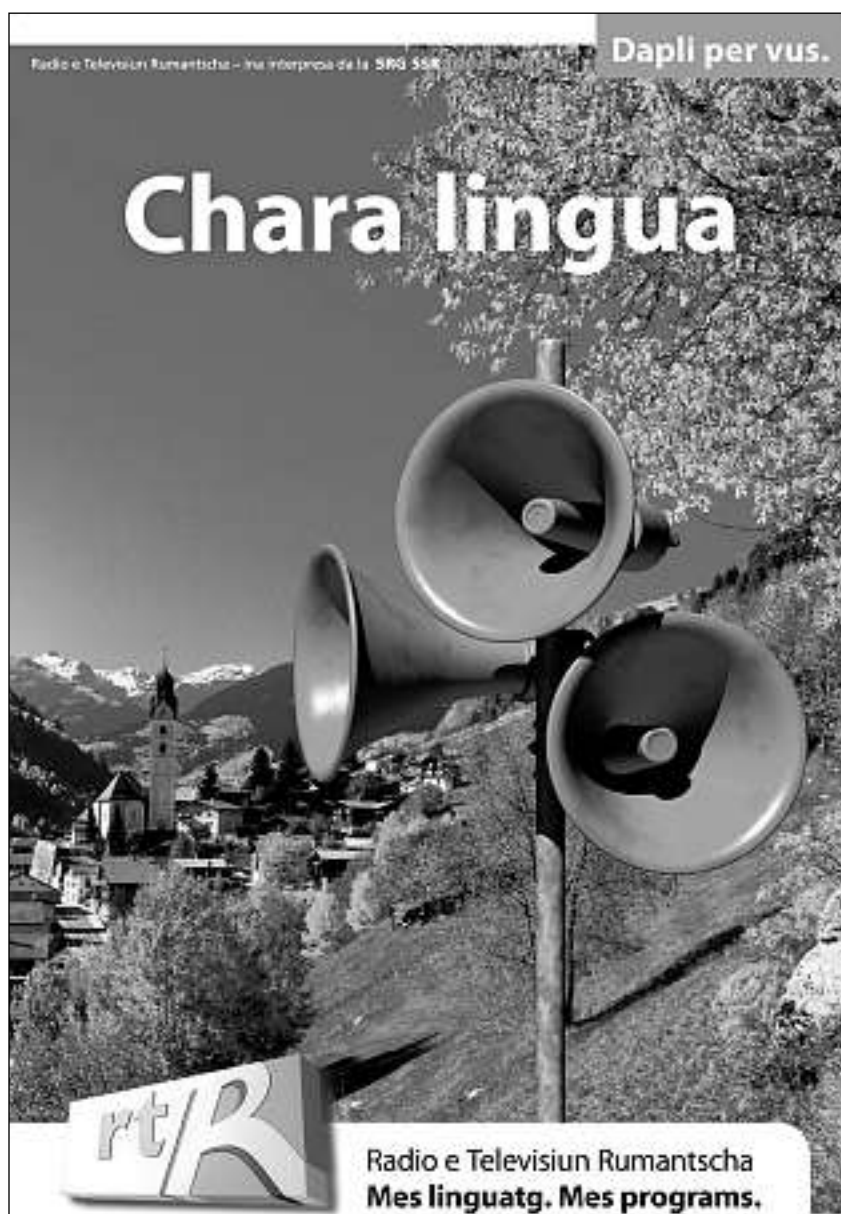
Adina dapli sa mussia era la nova Chasa RTR amez la citad da Cuira sco reclama efectiva per RTR. Cun questa chasa hajan RTR e la Rumantschia retschet ina fatscha moderna e bain visibla. La chasa gidia a rinforzar la schientscha magari debba da la Svizra rumantscha.

24 uras radio da manaivel da public

Anc 1985 emetteva Radio Rumantsch tut en tut mo 1 ura a di. Tenor infurmasiun dal schef da Radio Rumantsch Erwin Ardüser emetta RR actualmain durant 21 uras in agen program. Il proxim temp duai la rusna actuala durant la notg vegnir serrada cun in program da musica. A partir dal schaner 2008 cuntanscha Radio Rumantsch in program cumplain da 24 uras.

Tenor Erwin Ardüser è RTR vegnì pli damanaivel dal public cun adattar ses programs, surtut quel da RR e dad internet. Dasper novs accents en ils cuntegns aud'ins surtut las midadas dal program da musica. La damaun marvegl e la saira tard emetta il RR musica populara grischuna, durant il di er dapli dals chors rumantschs e da las musicas instrumentals grischunas. Il public da RTR reagescha bain sin questas offertas, conferma Erwin Ardüser. Per l'emprima giada posia RR registrar ina quota da martgà da radund 20 pertschient en l'entir territori, quai veglia dir in augment signifitgant da radund 6 pertschient. En il territori da tschep rumantsch saja RR uss anc pli cler il numer 1.

Er las offertas sin internet (www.rtr.ch, www.battaporta.rtr.ch, www.simsalabim.rtr.ch) vegnan pli e pli enconuschantas. Questas offertias gidian

La nova champagna da Radio e Televisiun Rumantscha operescha cun il slogan: «Enragischà en las regiuns, cun vast orizzont, en servetsch da la Svizra rumantscha.» MAD

a surpassar ils cunfins dal territori d'emissiun e da cuntanscher il public dappertut, en spezial er meglier che fin uss la giuventetgna e genitus cun uffants. La digitalisaziun da la tecnica da transmisiun lubeschia da tedlar en l'avegnir tut las emissiuns da RR en l'entira Svizra e la gronda part era sin l'entir mund.

Sco quai che Bernard Cathomas accentuescha sin dumonda da La Quotidiana resta in'atgna chadaina per la Televisiun Rumantscha vinavant in desiderat. El rom da las mesiras da spargn da SSR idèe suisse han ins dentant stuì renunziar per il mument a la realisaziun. Ins saja actual-

main londervi da tschertgar autras soluziuns per savair extender las emissiuns da la Televisiun Rumantscha.

Idioms en il center – rumantsch grischun sco linguatg legi

A partir dal november 2007 vegn rumantsch grischun applitgà sco linguatg legi en las novitads dal Radio e da la Televisiun Rumantscha, ha declerà il directur da RTR Bernard Cathomas. Ils idioms restian dentant vinavant sco linguatgs pledads en las ulteriuras parts dal program. E Bernard Cathomas puntuescha: «Il rumantsch grischun na vegn

betg discurrì en RTR, el vegn sulettamain legi en tschertas emissiuns.» Ils idioms restian dentant vinavant ils linguatgs principals en ils programs da RTR. Da princip valia vinavant: Mintgin discorra ses idiom. Suentar ch'ìl chantun e la confederaziun han acceptà il rumantsch grischun sco lingua administrativa e suenter che quel vegn gia instrui en las emprimas classes primaras da differentas vischnancas, ch'i detti ina pledari grond ed in program da correctura stoppia er RTR trair las consequenzas. Nagina autra instituziun occupa uschè bleras persunas che lavuran di per di cun il rumantsch, uschia che RTR saja predestinà da mussar co la lingua communabla scritta duai vegnir legida e ha da tunar.

RTR e ses publicum en madirs per quest pass

Entaifer RTR saja il rumantsch grischun gia sa cumprovà dapi in temp sco linguatg administrativ e da scrittira. En spezial lubeschia il linguatg communabel da lavurar meglier maun en maun tranter radio, televisiun ed internet cun surpigliar texts in da l'auter ed uschia nizzegiar sinergias e spargnar custs, manegia Bernard Cathomas. El è persvadi che l'introducziun dal rumantsch grischun sco linguatg legi tar RTR saja in pass logic e che il public saja madir per quest pass 25 onns suenter ch'ìl rumantsch grischun è vegnì stgaffì ed applitgà cun success en differentas domenas.

Bernard Cathomas n'ha betg cuschentà ch'ì dettia era sceptica en il ravugl da las redacziuns da radio e televisiun vers il rumantsch grischun al microfon. Quai saja era sa mussà en ils resultats d'ina retschertga fatga dal sindicat da medias SSM nua ch'ina maiortad dals collavurats haja refusà l'applisaziun dal rg en radio e televisiun. Deplorablamain saja quest questunari stà pauc scientific ed haja cuntegnì bleras dumondas sugestivas. Interessant saja dentant il commentari tar quest questunari che muosia tant las schanzas sco ils privels dal rumantsch grischun. La finamira da RTR saja da cuntanscher mintgin e da duvrar il linguatg che vegn chapì il meglier e che crescha la pli gronda identificaziun. «RTR persequitescha uss las reacziuns da ses public e prenda las decisiuns che s'imponan», di Bernard Cathomas concludend.